

GEÇMİŐTEN GÜNÜMÜZE ARJANTİN-IMF BORÇLANMA İLİŞKİLERİ VE EKONOMİK SONUÇLARI¹

FROM PAST TO PRESENT ARGENTINA-IMF DEBT RELATIONS AND ECONOMIC RESULTS

Dilan ÖZDEMİR

*Araştırma Makalesi / Geliş Tarihi: 23.12.2022
Kabul Tarihi: 27.02.2023*

Öz

Finansman bireylerin, kurumların ve devletlerin gerçekleştirdiği ya da gerçekleştireceği faaliyetlerde ihtiyaç duyduğu fonlar şeklinde ifade edilmektedir. Fon ihtiyaının karşılanması için birçok yöntem bulunmakla birlikte karşılaştırılmal olarak değerlendirme fon karşılanma sürecinde önem arz etmektedir. Vade ve miktar uyumu, fon transfer sürecindeki en önemli adımların başında gelmektedir. Uluslararası Para Fonu (IMF), finansman sıkıntısı yaşayan ülkelere mali olarak destek veren kuruluştur. IMF, dünya üzerinde fon ihtiyaını karşılaması yönünden önem arz etmektedir. Gelişmekte olan ülkelerden biri olan Arjantin, tarihi boyunca benzer ülkeler gibi ekonomik ve finansal krizler yaşamıştır. Yaşanan bu krizlerde, fon ihtiyaının sağlanması amacıyla IMF ile çeşitli anlaşmalar yapılmıştır. Gerçekleştirilen anlaşmalar yoluyla fon ihtiyaı karşılanmış ve ekonomik düzenin tesisi sağlanmıştır. Arjantin, 1956 yılında IMF'ye ye olmuş ve bu tarihten itibaren çeşitli anlaşmalar ile başvuruda bulunmuştur. Bu alışma, IMF ile Arjantin ilişkilerinin ortaya konulması amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmada Arjantin'deki kriz dönemleri ve IMF ile gerçekleştirilen anlaşmalar incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: IMF, Arjantin, Borç İlişkileri

JEL Sınıflaması: A10, F33, F34

Abstract

Financing is expressed as the funds needed by individuals, institutions and states in the activities they carry out or will perform. Although there are many methods to meet the fund needs, comparative evaluation is important in the fundraising process. Maturity and amount matching is one of the most important steps in the fund transfer process. The International Monetary Fund (IMF) is the institution that provides financial support to countries experiencing financial difficulties. The IMF is important in terms of meeting the need for funds in the world. Argentina, one of the developing countries, has experienced economic and financial crises like similar countries throughout its history. In these crises, various agreements were made with the IMF in order to meet the need for funds. Through the agreements made, the need for funds was met and the establishment of an economic order was ensured. Argentina became a member of the IMF in 1956 and has applied for various agreements since then. This study was carried out in order to reveal the relations between the IMF and Argentina. In the study, the crisis periods in Argentina and the agreements with the IMF were examined.

Keywords: Example, Example, Example.

JEL Classification: A10, F33, F34

¹ **Bibliyografik Bilgi (APA):** FESA Dergisi, 2023; 8(1) , 156-164 / DOI: 10.29106/fesa.1223273

* Arş. Gör., Tarsus Üniversitesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik, dilanozdemir@tarsus.edu.tr, Mersin – Türkiye, ORCID: 0000-0002-1390-5162

1. Giriş

Günümüzde gelişmekte olan ülkeler kategorisinde yer alan Arjantin, IMF (2022: a) verilerine göre, nüfusu 46.3 milyon olan, 1253.53 milyon özel çekme hakkına (Special Drawing Rights,SDR), 3187.3 SDR kotasına ve IMF'ye 30.09.2022 itibariyle SDR cinsinden 30705.14 milyon borcu olan bir ülke olarak karşımıza çıkmaktadır. Diğer yandan Arjantin, IMF'ye 1956 yılında üye olmasından günümüze kadar IMF tarafından 22 düzenlemeye tabi tutulmuştur. Arjantin, bağımsızlığını kazanmasından bu yana birçok kez ekonomik kriz yaşamış, krizlerin yarattığı ekonomik daralmaları ya da krizlerin sosyo-ekonomik etkilerini IMF kanalı ile elimini etmeye çalışmış ve bu bağlamda Stand-By anlaşmaları ve genişletilmiş anlaşmalarına başvurmuştur.

Bu çalışmada, tarihsel süreç çerçevesinde IMF-Arjantin arasındaki borç ilişkilerinin makroekonomik göstergeler ile incelenmesi amaçlanmaktadır. Konu ile ilgili literatür incelendiğinde, IMF-Arjantin borç ilişkilerinin yerli kaynaklar açısından kısıtlı olduğu ve özellikle 2001 krizi üzerine yapılan çalışmaların fazla olduğu dikkat çekmektedir. Bu açıdan bakıldığında çalışmanın Arjantin ekonomisini bir bütün olarak ele alması ve güncel veriler doğrultusunda IMF-Arjantin ilişkilerini değerlendirilmesi çalışmayı önemli kılmaktadır. Diğer yandan, Arjantin ile ilgili verilerin güncel olmaması çalışmanın kısıtını oluşturmaktadır.

Bu çalışma giriş ve sonuç bölümü de dahil olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın ilk bölümünü giriş, ikinci bölümünü Arjantin'in tarihsel süreç içerisindeki genel ekonomik görünümü oluşturmaktadır. Çalışmanın üçüncü bölümünde IMF'nin ülke ekonomilerinin hangi aşamasında yer aldığı ifade edilmiş ve fonun genel özelliklerinden bahsedilmiştir. Çalışmanın dördüncü bölümünde IMF-Arjantin arasındaki borç ilişkileri üzerinde durulmuş ve IMF göstergeleri ile ilişki ifade edilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın son bölümünde ise ilk dört bölümde anlatılan bilgiler ışığında çalışmadan elde edilen sonuçlara yer verilmiştir.

2. Genel Ekonomik Görünüm

Arjantin, 1816 yılında bağımsızlığını kazanan ve o dönemde İspanya'nın en zayıf ekonomiye sahip kolonisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Yine o dönemde çeşitli politik ve ekonomik istikrarsızlık ile mücadele eden Arjantin, 19. yüzyıla geldiğinde tarım ve ulaşım sektörlerinde yaşanan teknolojik gelişmeler ile gelişen ekonomi konumuna ulaşmıştır (Jonas, 2002: 3). 1900'lü yıllarda ise iyileşen ekonomik şartlar neticesinde ülkeye sermaye ve işgücü akımları girişi başlamıştır. Bu bağlamda toplam nüfus 1890 yılında 3,3 milyon kişi iken 1913 yılında 7.5 milyon kişiye ulaşmış, sermaye stoğu ise ilgili dönemde yıllık %4,8 oranında artış göstermiştir (Ergün, 2010: 3). Devam eden iyi ekonomik koşullar Arjantin'in sosyo-ekonomik durumunun da değişmesine katkı sağlamış, I. Dünya Savaşı'ndan önce Arjantin'in yüksek yaşam şartlarını anlatmak için "*Bir Arjantinli kadar zengin*" ifadesi kullanılmıştır (Çiloğu, 2002, Akt., Ergün, 2010:5).

I. Dünya Savaşı'ndan önceki dönemde Arjantin, İngiliz sermayedarlarının ilgi duyduğu bir ülke olmakla birlikte finansal ve ekonomik gelişme açısından İngiltere, Almanya ve ABD gibi ülkeler ile rekabet edebilir konuma gelmiştir. Ancak savaş sonrasında azalan yabancı sermaye girişi, ekonomik büyümeyi olumsuz etkilemiştir (Türker Kaya, 2001: 3). 1929 yılında yaşanan büyük ekonomik kriz Arjantin ekonomisini de olumsuz etkilemiştir. Bu bağlamda dünya genelinde yavaşlayan ekonomik faaliyetler neticesinde dış talep azalmış ve tarım ürünlerinin fiyatlarında düşüşler yaşanmıştır. Diğer yandan krizi takip eden 1931-1932 yılları arasında ulusal para olan peso, %40 oranında devalüe edilmiş ve döviz kısıtlamaları uygulanmaya başlamıştır (Ergün, 2010: 5). II. Dünya Savaşı ile Arjantin ekonomisinde ithal ikameci politikalar izlenmeye başlanmıştır. Bu nedenle sermaye hareketlerine getirilen kısıtlamalar yine ekonomik büyümeyi olumsuz etkilemiştir (Taylor, 1997: 4).

Arjantin ekonomisinde, 1980'li yıllarda demokrasiye geçiş ile kamu harcamaları artmış, bütçe açıkları para basılarak finanse edilmeye çalışılmıştır. Böylece ekonomide enflasyonist döneme girilmiştir. Bu dönemde yüksek enflasyon ve ekonomik istikrarsızlık dolarizasyonu artırmıştır (Türker Kaya, 2001: 3).

1980'lerde ciddi ekonomik ve mali sıkıntılar yaşayan Arjantin ekonomisi, 1989-1990 yıllarında hiperenflasyon ile mücadele etmek zorunda kalmıştır. Yaşanan tüm bu olumsuz ekonomik gelişmeler, 1990'larda yapısal reformlar uygulanarak Arjantin'i sürdürülebilir büyüme politikasını benimsemesine neden olmuştur (Pou, 2000: 1). 1990'lı yılların büyük bir bölümünde Arjantin, büyüme açısından Latin Amerika'daki diğer birçok ülkeyi geride bırakmıştır. Bununla birlikte 1990'ların sonunda, Arjantin'in ABD dolarına karşı değerli para birimi, konjonktür yanlısı maliye politikaları ve kapsamlı dış borçlanması, ülkeyi bir dizi ekonomik çok ile başa çıkamaz hale getirmiştir. Bu da para, devlet borcu ve bankacılık krizlerinin yaşanmasına yol açmıştır (Wiel, 2013: 1).

Arjantin ekonomisinde, 1973 yılından 2002 yılına kadar pek çok istikrar planı uygulanmıştır. Bu planlar Tablo 1'de ifade edilmektedir.

Tablo 1. İstikrar Planları ve Krizler, 1973-2002

İstikrar Planları				Kriz ayında yapılan devalüasyon (%)	Kriz sonrası ilk altı aylık dönemde yapılan devalüasyon (%)
Adı	Uygulama Tarihi	Kriz Tarihi	Rezerv Kayıpları (%)		
Gelbard	Mayıs 1973	Mart 1975	56	100	628
Tablita	Aralık 1978	Şubat 1981	45	10	136
Alemann	Aralık 1981	Temmuz 1982	17	148	244
Austral	Haziran 1985	Eylül 1987	75	16	133
Primavera	Ağustos 1989	Nisan 1989	62	387	4025
BB	Temmuz 1989	Ocak 1990	58	220	232
Convertibility	Nisan 1991	Mart 1995	41	0	0
		Ocak 2002	50	40	265

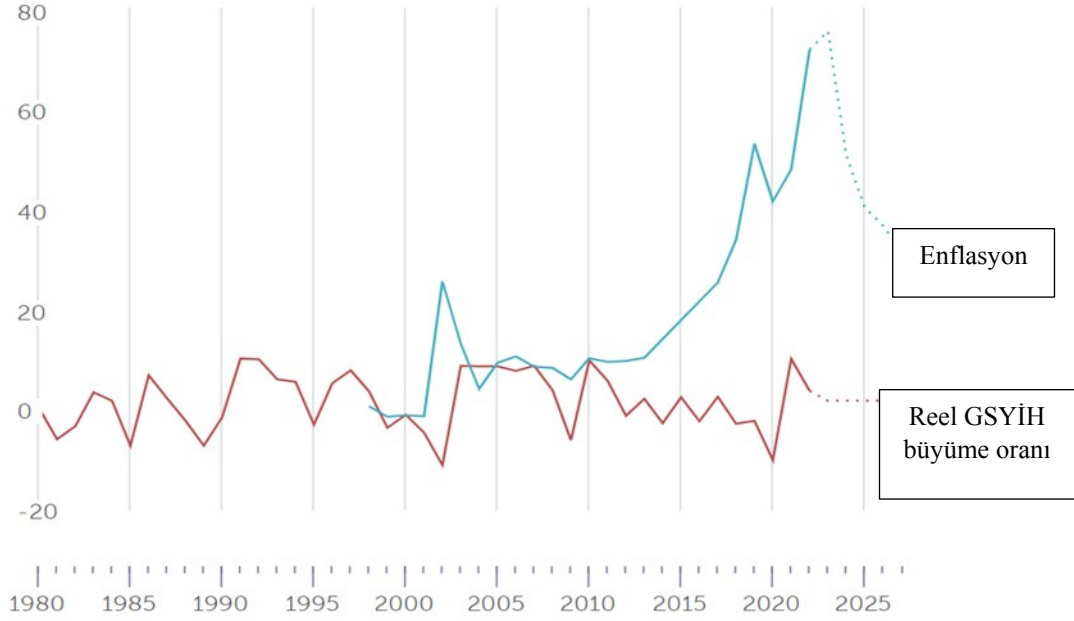
Kaynak: (Kaminsky, Mati ve Choueiri, 2009: s.85).

Tablo 1’de ifade edilen istikrar planları ve krizlerden, Arjantin’in her istikrar programından sonra bir kriz ile karşı karşıya kaldığı anlaşılmaktadır. Diğer yandan Mart 1995 krizi dışındaki tüm kriz döneminde Arjantin Merkez Bankası’nın resmi rezervlerinin azalması ulusal paranın devalüe edilmesi ile sonuçlanmıştır.

1998 yılında Brezilya’nın sabit kur rejimini terk etmesi, ulusal parasının aşırı değer kaybetmesine yol açmıştır. Bu durum, Arjantinli üreticilerin rekabet gücünü azaltmış ve Arjantin ekonomisini olumsuz etkilemiştir. Diğer yandan Arjantin’in tarımsal ihrac ürünlerinin fiyatları düşmesi, ihracatın azalmasına neden olmuştur. Bu nedenle Arjantin’in cari işlemler açığı yükselmiş ve ülke 1998 sonbaharında resesyona girmiştir. 2000’li yıllara gelindiğinde ise Arjantin’in sabit kur rejimini terk etmemesi ve sabit kur rejiminin nominal fiyat ve ücret esnekliği ile desteklenmemesi, Arjantin’in para biriminin aşırı değerlenmesiyle başa çıkma imkanlarını ve sabit döviz kuru rejiminin güvenilirliğini azaltmıştır. Bu durum ise yabancı yatırımcıların Arjantin ekonomisine olan güveni sarsmış ve ülke borçlanma maliyetlerinde güçlü bir artışa neden olmuştur (Wiel, 2013: 3). 2018 yılında enflasyonun %31 seviyesine yükselmesi, GSYİH’nın 2019 yılında %2,2 düzeyinde, 2020 yılında ise %9,9 düzeyinde azalması Arjantin ekonomisinin durgunluk sürecine girdiğini göstermektedir (Garcia, 2022: 2).

Arjantin’in genel ekonomik görünümünü yorumlayabilmek için çeşitli makroekonomik verilerinin incelenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda Grafik 1’de Arjantin ekonomisinin 1980-2022 (Kasım) dönemine ait reel GSYİH büyüme oranları ve 1996-2022 enflasyon oranları ifade edilmektedir. Grafikte ayrıca IMF’in 2027 yılına kadar olan öngörülleri de yer almaktadır. Grafik 1’de, enflasyonun 2010 yılından itibaren artma eğilimine girdiği ve 2022 yılı Kasım ayında %72,4 düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Diğer yandan reel GSYİH büyüme oranının dönem boyunca ise dalgalı bir seyrettiği ve 2022 Kasım ayında %4 düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Ayrıca, reel GSYİH büyüme oranının 2023 yılında %2 olması ve 2027 yılına kadar sabit kalması öngörülürken enflasyon oranının 2023 yılında %76,1 düzeyinde gerçekleşmesi ve ilerleyen yıllarda da azalarak 2027 yılında %32,2’ye düşmesi öngörülmektedir.

Şekil 1. Reel GSYİH Büyümesi (%) ve Enflasyon Oranı (%)

Kaynak: (International Monetary Fund (IMF),2022: d <https://www.imf.org/en/Countries/ARG> adresinden alınmıştır.)

3. IMF (International Monetary Fund) ve Görevleri

IMF, 1929 yılında gerçekleşen Büyük Buhran'ın ardından uluslararası ekonomik iş birliği sağlamak için 44 kurucu üye ile 1944 yılında kurulmuştur. Günümüzde ise IMF, 190 üye ülkeden ve 150 ulustan seçilen personeli ile hizmet vermektedir. IMF'nin organizasyon yapısının en üstünde guvernörler kurulu bulunmaktadır. IMF'nin günlük çalışmaları, tüm üyeleri temsil eden ve IMF personeli tarafından desteklenen 24 üyeli yönetim kurulu tarafından denetlenmektedir. Genel Müdür, aynı zamanda İcra Kurulu Başkanı sayılmakta, kendisine bağlı dört genel müdür yardımcısı bulunmaktadır.

IMF'nin kaynaklarını, esas olarak ülkelerin üye olduklarında sermaye taahhütleri (kotaları) olarak ödedikleri paralar oluşturmaktadır. IMF'nin her üyesine, genel olarak dünya ekonomisindeki göreceli konumuna bağlı olarak bir kota atamakta, ülkeler mali sıkıntı dönemlerinde bu havuzdan borçlanabilmektedir.

IMF, fiili veya potansiyel ödemeler dengesi sorunları yaşayan üye ülkelere acil durum kredileri de dahil olmak üzere krediler sağlamaktadır. Burada, ülkelerin uluslararası rezervlerini yeniden inşa etmelerine, para birimlerini istikrara kavuşturmalarına, ithalat için ödeme yapmaya devam etmelerine ve ekonomik sorunları çözerken güçlü ekonomik büyüme sağlanması için gerekli koşulları geri kazanmalarına yardımcı olmaları amaçlanmaktadır. IMF, ülkelerin riskleri belirlemek ve büyüme/finansal istikrar için politikalar önermek üzere uluslararası para sistemini ve küresel ekonomik gelişmeleri izlemektedir. IMF ayrıca 190 üye ülkesinin ekonomik ve mali politikalarının düzenli olarak kontrolünden geçirmekte, üye ülkelerin ekonomik istikrarına yönelik olası riskleri tespit etmekte ve hükümlere olası politika ayarlamaları konusunda tavsiyelerde bulunmaktadır (IMF, 2022: b).

Genel olarak IMF, gelişmekte olan ülkeler için önemli ekonomik istikrar planları sunmaktadır. Bu planların içerikleri ulusal olabileceği gibi uluslararası da olabilmektedir. Bu bağlamda IMF'nin görevleri arasında ülkelerin iç piyasalarına yönelik planlar kapsamında arz-talep dengesini sağlamaya yönelik politikalar oluşturmak; uluslararası piyasalara yönelik istikrar planları kapsamında ise devalüasyon politikaları ile ihracatın artırılmasına yönelik girişimler, stand-by anlaşmaları, uluslararası rekabeti güçlendirici politikalar ve döviz kısıtlamalarının kaldırılması gibi politikalar önerilmesi bulunmaktadır (İnan, 2019: 599).

Tablo 2'de IMF'nin 1984-2022 (Ekim) yılları arasında üye ülkelere ait toplam ödenmemiş krediler ifade edilmektedir.

Tablo 2. Ödenmemiş Toplam IMF Kredileri 1984-2022

Tarih	GRA Ödemeleri*	PRGT Ödemeleri**	Toplam	Tarih	GRA Ödemeleri*	PRGT Ödemeleri**	Toplam
2022	93,054,287,423	15,329,531,139	108,383,818,562	2002	63,601,058,794	6,868,671,012	70,469,729,806
2021	89,474,552,025	14,554,823,681	104,029,375,706	2001	53,477,225,409	6,424,578,684	59,901,804,093
2020	93,408,630,285	12,481,816,684	105,890,446,969	2000	42,990,531,049	6,331,595,468	49,322,126,517
2019	66,945,509,865	6,590,835,450	73,536,345,315	1999	51,061,861,875	6,434,274,362	57,496,136,237
2018	55,395,611,392	6,426,181,029	61,821,792,421	1998	60,451,017,051	6,288,825,925	66,739,842,976
2017	39,585,385,873	6,522,280,669	46,107,666,542	1997	46,559,033,783	6,009,867,422	52,568,901,205
2016	49,267,630,851	6,482,647,937	55,750,278,788	1996	36,127,472,805	5,881,609,752	42,009,082,557
2015	50,757,840,741	6,575,911,158	57,333,751,899	1995	35,929,173,412	5,657,438,528	41,586,611,940
2014	69,041,563,463	6,292,755,583	75,334,319,046	1994	25,611,676,952	4,599,768,498	30,211,445,450
2013	83,899,249,061	6,174,392,682	90,073,641,743	1993	25,196,745,031	3,942,792,899	29,139,537,930
2012	90,042,348,252	5,766,292,503	95,808,640,755	1992	23,967,172,718	3,804,463,796	27,771,636,514
2011	87,276,915,790	5,308,609,594	92,585,525,384	1991	23,378,573,926	3,285,717,796	26,664,291,722
2010	55,620,104,510	4,819,344,134	60,439,448,644	1990	20,731,851,093	2,571,911,617	23,303,762,710
2009	37,221,142,436	5,079,705,286	42,300,847,722	1989	22,315,104,224	2,334,886,562	24,649,990,786
2008	17,514,964,723	3,972,372,030	21,487,336,753	1988	24,750,004,884	1,773,964,293	26,523,969,177
2007	6,036,146,757	3,796,945,581	9,833,092,338	1987	28,751,979,125	1,866,342,930	30,618,322,055
2006	9,822,640,239	3,844,020,520	13,666,660,759	1986	33,334,905,644	2,013,169,931	35,348,075,575
2005	28,432,143,237	6,282,121,668	34,714,264,905	1985	35,194,787,249	2,470,247,948	37,665,035,197
2004	55,373,766,674	6,766,029,353	62,139,796,027	1984	34,936,772,393	2,769,874,900	37,706,647,293
2003	65,032,062,712	6,880,893,268	71,912,955,980				

*, Genel Kaynaklar Hesabı (GRA), üyelerin para birimleri, SDR'ler, altın ve diğer varlıkların IMF varlıklarını içermektedir.

** , Kredi, Rezerv ve Sübvansiyon Hesapları aracılığıyla imtiyazlı borç verme işlemlerini yürütmek için IMF tarafından yönetilen tröst.

Kaynak: IMF (International Monetary Fund), 2022: c. <https://www.imf.org/external/np/fin/tad/extcred1.aspx> adresinden alınmıştır.

Tablo 2’de ifade edildiği üzere IMF, ülkeleri imtiyazlı borç ve SDR ile finanse etmektedir. Bu bağlamda fona üye ülkelerin 1984 yılında IMF’ye ödemediği borç miktarı yaklaşık olarak 38 Milyar dolarken, bu borç 1990’lı yılların ortasından itibaren meydana gelen küresel krizler nedeniyle artış göstermiş ve 2003 yılında yaklaşık olarak 72 milyar dolara yükselmiştir. 2022 yılı Ekim ayı itibariyle de üye ülkelerin ödenmemiş borçları 109 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır.

4. Arjantin ve IMF İlişkileri

Arjantin 1973, 1978, 1981, 1985, 1989, 1991, 2002 ve son olarak da pandemi döneminde ekonomik kriz yaşamıştır. Bu krizlerden ilki, 1973 yılında yürürlüğe giren istikrar planı döneminde yaşanmıştır. Bu dönemde Arjantin Merkez Bankası döviz rezervlerinin %56’sını kaybetmiştir. 1978 yılında yaşanan ikinci kriz ise Tablita istikrar planının başarısız olması nedeniyle yaşanmıştır. 1980’e geldiğinde, Arjantin’le sermaye akışındaki

patlama, yerel kredilerde ve genel bankacılık kırılganlıklarında zararlı bir büyüme tetiklemiş ve bu durum en büyük özel bankalardan ikisinin iflas etmesi ve yaklaşık 100 finans kuruluşunun tasfiye edilmesiyle sonuçlanmıştır. 1981 krizi aynı zamanda, ABD'de anti-enflasyonist para politikasına geçişin tetiklediği uluslararası sermaye akışlarının tersine dönmesiyle aynı dönemde gerçekleşmiştir. Sonraki iki para birimi krizi, hiperenflasyon döneminin ortasında meydana gelmiştir. İlk kriz Nisan 1989'da % 387'lik bir devalüasyonla yaşanmıştır. İkinci kriz, Aralık 1989'da %175 ve Şubat 1990'da %220 devalüasyonla sekiz ay içinde gerçekleşmiştir. Bu dönemde IMF destekli Ağustos 1988'de Primavera Planı ve 1989 yılının Temmuz ayında BB Planı olmak üzere iki istikrar planı yürürlüğe girmiştir. Her iki plan da fiyat kontrollerini, ikili döviz kurlarını ve mali ve parasal daralmayı kapsamış, parasal ve mali kısıtlamalar hızla terk edilmiş ve yatırımcıların güveni sarsılmıştır. Aralık 1989'da hükümet, yerel Avustralya cinsinden vadeli mevduatları dondurmuş ve onları on yıllık, dolar cinsinden Bonex tahvillerine dönüştürmüştür. Bu tahvillerin değeri anında nominal değerinin %30'u altına düşerek yatırımcıların yerel para birimine olan güvenini zayıflatmıştır (Kaminsky vd., 2009: 85-86-87).

Arjantin'de, Aralık 2001-Ocak 2002 döneminde mevduatların dondurulması, kamu borçlarının temerrüde düşmesi ve sabit döviz kurunun terk edilmesiyle birlikte üretimde düşüş yaşanmış, işsizlik artmış ve siyasi politikalar başarısız olmuştur. Bu nedenle de ülke ekonomik ve sosyal kargaşa yaşamıştır. Yaşanan ekonomik krizin, IMF destekli Arjantin pesosunu ABD dolarına sabitleyen "Convertibility Planı"nın uygulandığı dönemde gerçekleşmesi IMF ile Arjantin arasındaki ilişkinin sorgulanmasına neden olmuştur (IMF, 2003: 1).

Krizden önceki dönemde Arjantin, IMF destekli programlar kapsamında ekonomik istikrar, ekonomik büyüme ve piyasaya yönelik reformlar alanlarında olumlu gelişmeler kaydetmiştir. Yine krizden önceki dönemde Arjantin, IMF tarafından 31.03.1992 tarihinde Genişletilmiş Fon Kolaylığı (Extended Fund Facility), 04.12.1996 tarihinde Stand-By sözleşmesi, 04.02.1998 tarihinde yeni bir genişletilmiş fon kolaylığı ve 10.03.2000 tarihinde bir diğer Stand-By anlaşması olmak üzere dört kez finanse edilmiştir² (Daseking vd., 2004:1). IMF ayrıca, dönem boyunca kapsamlı teknik yardım sağlamış ve 1991 ile 2002 yılları arasında, esas olarak maliye, para ve bankacılık alanlarında olmak üzere yaklaşık 50 misyon göndermiştir (IMF, 2003: 1). IMF'nin Arjantin'e olan yardımları Covid-19 pandemisi döneminde de devam etmiş, 25 Mart 2022 tarihinde başlayan ve vadesi 24 Eylül 2024 tarihinde sona erecek olan yaklaşık 32 milyon SDR tutarında genişletilmiş anlaşma (Extended Arrangements (EFF)) imzalanmıştır (IMF, 2022: e).

Arjantin'in IMF'ye ödenmemiş kredi bakiyesi 2000 yılından sonra keskin bir şekilde artış göstermiştir. Bu bağlamda Arjantin'in IMF ile gerçekleştirdiği SDR cinsinden işlemler Tablo 3'te ifade edilmektedir.

Tablo 3. IMF işlemleri (1984-2006) (2018-2022)

Yıllar	Toplam Harcamalar	Toplam Geri Ödemeler	Masraflar ve Ödenen Faiz	Yıllar	Toplam Harcamalar	Toplam Geri Ödemeler	Masraflar ve Ödenen Faiz
2022	13,000,000,0	10,530,141,2	876,002,38	1997	321,000,000	347,762,56	200,789,80
2021	0	2,653,427,50	945,413,15	1996	548,184,000	296,533,39	186,168,08
2020	0	0	938,622,80	1995	1,558,966,00	319,270,82	180,894,73
2019	11,700,000,0	0	889,245,72	1994	611,950,000	289,697,91	141,686,48
2018	20,213,710,0	0	110,323,90	1993	1,154,774,26	275,133,33	147,227,87
2006	0	6,655,728,66	56,217,497	1992	584,625,738	637,747,29	126,596,04
2005	0	2,417,320,01	345,541,43	1991	292,500,000	723,782,49	173,762,47
2004	2,341,000,00	3,714,115,83	373,858,27	1990	322,000,000	513,612,17	204,232,72
2003	4,004,500,00	4,105,811,80	465,927,75	1989	184,000,000	558,178,92	216,296,35
2002	0	573,629,090	522,943,02	1988	398,650,000	381,890,83	180,230,13
2001	8,168,480,00	927,635,420	327,119,20	1987	969,765,000	494,376,08	150,031,63

² Stand-by Anlaşmaları, geçici ödemeler dengesi zorluklarını ele almak üzere tasarlanmış kısa vadeli düzenlemeleri; genişletilmiş anlaşmalar ise daha uzun vadeli yapısal sorunlardan kaynaklanan ödemeler dengesi zorluklarına odaklanan düzenlemeleri ifade etmektedir.

2000	1,587,830,00	970,171,127	147,774,68	1986	473,000,000	337,262,20	155,581,43
1999	0	602,488,547	144,095,91	1985	984,500,000	0	118,281,23
1998	0	484,186,464	194,608,24	1984	0	0	58,054,509

Kaynak: IMF (International Monetary Fund), 2022: f.
https://www.imf.org/external/np/fin/tad/extrans1.aspx?memberKey1=30&endDate=2099-12-31&finposition_flag=YES adresinden alınmıştır.

Tablo 3'te, Arjantin'in IMF ile olan kredi ilişkileri 1984-2006 ve 2018-2022 dönemlerinde ifade edilmiştir. Tablo 3'e göre Arjantin'in 1985, 2018 ve 2019 yıllarında aldıkları kredilerin geri ödemelerini yapmadığı dikkat çekmekte, diğer yandan özellikle 2006 yılından itibaren kredi bakiyelerinin sürekli artığı görülmektedir.

IMF'nin 2022 yılında yayımlanan 8. Numaralı raporuna göre Arjantin'e ait bilgiler Tablo 4'te yer almaktadır. Tablo 4'e göre IMF'nin 1984-2022 (Ekim) döneminde Arjantin'e kümülatif olarak 5 trilyon SDR tahsis ettiği anlaşılmaktadır. Diğer yandan 2013 ve 2018 yıllarında stand-by anlaşması yapılmış, yaklaşık olarak 37 milyar SDR ekilmiştir.

Tablo 4. IMF Tarafından Yayınlanan 8 Nolu Rapor

I. Üyelik Durumu: Katılım: 20 Eylül 1956		8.Rapor (Arjantin)				
II. Genel Kaynaklar Hesabı		SDR (Milyon)	%Kota			
Kota		3,187.30	100.00			
IMF'nin Döviz Tutarları (Holding Rate)		34,920.18	1,095.60			
Rezerv Dilim Pozisyonu		0.00	0.00			
III. SDR Departmanı		SDR (Milyon)	%Tahsis			
Net kümülatif tahsis		5,074.92	100.00			
Stok		2,272.53	44.78			
IV. Olağanüstü Alımlar ve Krediler		SDR (Milyon)	%Kota			
Stand-by Düzenlemeleri		18,730.14	587.65			
Genişletilmiş Düzeltmeler		13,000.00	407.87			
V. Son Mali Taahhütler						
Düzenlemeler						
Tip	Düzenleme Tarihi	Son Tarih	Onaylanan Miktar	ekilen Miktar		
EFF	Mart 25, 2022	Eyl 24, 2024	31,914.00	13,000.00		
Stand-By	Haz 20, 2018	Tem 24, 2020	40,714.00	31,913.71		
Stand-By	Eyl 20, 2003	Ocak 05, 2006	8,981.00	4,171.00		
VI. Vadesi Geçmiş Ykmllkler ve Fona Yapılacak ngrlen demeler ^{1/}						
(SDR Milyon; mevcut kaynak kullanımına ve mevcut SDR'lere dayalı olarak)						
		Gelecek				
		<u>2022</u>	<u>2023</u>	<u>2024</u>	<u>2025</u>	<u>2026</u>
Temel		2,014.21	13,303.43	3,412.50		833.33
Masraflar/Faiz		<u>429.01</u>	<u>1,486.52</u>	<u>822.50</u>	<u>732.82</u>	<u>729.32</u>
Toplam		<u>2.443.23</u>	<u>14.789.95</u>	<u>4.235.00</u>	<u>732.82</u>	<u>1.562.65</u>

^{1/} Bir üyenin üç aydan daha uzun süredir vadesi geçmiş mali yükümlülükleri varsa, bu tür borçların tutarı bu bölümde gösterilecektir.

VII. HIPC Girişiminin Uygulanması: Uygulanamaz

VIII. Çok Taraflı Borç Kurtarma Girişiminin (MDRI) Uygulanması: Uygulanamaz

IX. Afet Muhafaza ve Yardımının (CCR) Uygulanması: Uygulanamaz

Arjantin, Covid-19 salgınının önemli olumsuz etkileriyle daha da şiddetlenen 2018-2019 ekonomik krizinin üstesinden gelebilmek için IMF destek programına başvurmuştur. Program bağlamında, 2017-2020'de %15 küçülen ekonomi, 2021 yılında %10'un üzerinde büyümüş ve 2020 yılında %13 seviyesine ulaşan işsizlik oranı %8'e düşmüştür. Mali açığın 2020 yılına göre önemli ölçüde azaltılması ve nakit akışında önemli bir rahatlama sağlayan ülke döviz borcunun yeniden programlanması dahil olmak üzere, mali ve dış dengesizlikleri gidermek için IMF ilişkileri devam etmektedir. Genel olarak Latin Amerika emsalleriyle aynı çizgide olan Arjantin ekonomisinde yaşanan olumlu gelişmeler, olumlu dış koşullar, ticari kısıtlamalarının gevşetilmesi ve destekleyici politikalar dahil olmak üzere bir dizi faktörün yansımından kaynaklanmaktadır. Endüstriyel imalat ihracatının ve yatırımların artması (2021 3.çeyreğinde %42'lik artış) ile birlikte 2021 yılında ekonomik genişleme yaşanmıştır. IMF destekleri sayesinde, ekonomik faaliyetler genel olarak pandemi öncesi seviyelerine ulaşmış ancak hizmet sektöründe aynı gelişmeler kaydedilememiştir (IMF, 2022g: 5).

IMF, 25 Mart 2022 tarihinde Arjantin için Uzatılmış Fon Kolaylığı (EFF) kapsamında 31.914 milyar SDR tutarında (44 milyar ABD doları veya kotanın % 1000'ine eşdeğer) 30 aylık uzatılmış bir düzenlemeyi onaylamıştır. Yönetim Kurulu'nun kararı, 7 milyar SDR' nin hemen ödenmesini içermektedir. EFF düzenlemesi ile Arjantin'e borç sürdürülebilirliğini güçlendirmek, yüksek enflasyonla mücadele etmek, rezervleri artırmak, ülkenin sosyal ve altyapı boşluklarını gidermek ve kapsayıcı büyümeyi teşvik etmek için tasarlanmış önlemlerle desteklenen ödemeler dengesi ve bütçe desteği sağlamayı amaçlanmaktadır (IMF, 2022g: 2).

5. Sonuç

Uluslararası Para Fonu (IMF), finansal güçlük yaşayan ülkelere sahip olduğu kaynaklar yoluyla fon sağlayan ve ülkelerin ekonomik kalkınmasını sağlayan kuruluştur. Fon, ülkelere finansman sağlama yanında birtakım politika önerileri sunarak; mevcut kriz ya da daralmanın engellenmesini sağlamaktadır. Üye ülkeler tarafından fon ihtiyacı durumunda başvuru kuruluş, çeşitli destek programları geliştirmektedir. Arjantin, 46,3 milyon nüfusa sahip olan gelişmekte olan ülkelere biridir. Ülke, geliştirdiği faaliyetlerde yaşadığı sıkıntılarda ve meydana gelen krizlerde, Uluslararası Para Fonu'nda çeşitli destek taleplerinde bulunmuştur. Arjantin, 1956 yılında IMF'ye üye olmuş ve üye olunan tarihten itibaren çeşitli düzenlemelere tabi tutulmuştur. Arjantin, bağımsızlığını kazandığı tarihten itibaren birçok finansal ve ekonomik krizle karşı karşıya kalmış ve son olarak da pandemi sürecinden diğer gelişmekte olan ülkeler gibi ciddi derecede etkilenmiştir. Meydana gelen krizlerin etkisiyle IMF ve Arjantin arasındaki ilişkiler artmıştır. Çalışmada, IMF ve Arjantin ilişkisi, 1984-2006 ve 2018-2022 dönemleri şeklinde ele alınmıştır. IMF tarafından gerçekleştirilen finansman, stand by ve çeşitli anlaşmalar yoluyla gerçekleştirilmiştir. Arjantin, karşılaştığı finansman sıkıntılarını bu kredi ve destekler ile aşmaya çalışmıştır. Çalışmada dikkat çeken bir diğer nokta ise 1985, 2018 ve 2019 yıllarında Arjantin tarafından alınan kredilerin geri ödemelerinin yapılmadığı ve 2006'dan itibaren kredi bakiyelerinde düşüş yaşandığıdır. Finansman sağlama yöntemi olarak Arjantin tarafından IMF'ye başvuru yapmasının avantajları olmakla beraber sıkı politikalar, ödeme güçlüğü çekilmesi ve kredi bakiyesinde düşüş yaşanması da dezavantaj olarak ifade edilmektedir. Alternatif finansman tekniklerinin göz önünde bulundurulması ve diğer tekniklerle karşılaştırılması önem arz etmektedir. IMF programları ve kredileri sayesinde Arjantin, ekonomik büyüme de dahil olmak üzere işsizliğin azaltılması, yoksulluk ile mücadele gibi konularda da önemli gelişmeler kaydetmiştir. Enflasyonunun azaltılması ve bütüncül bir büyüme sağlanması noktasında ise IMF'nin EFF anlaşmaları ile önemli gelişmeler kaydedilmiştir.

Kaynakça

- ÇİLOĞLU, B. (2002). Arjantin Ekonomik Krizi: Bir Arjantin'li Kadar Zengin Deyiminden Ekonomisi Çöken Arjantin'e. *Stratejik Analiz*, 2(22).
- DASEKING, D., GHOSH, A., LANE, T., & ALUN, T. (2004). *Lessons from the crisis in Argentina*. Washington DC: International Monetary Fund, Occasional Paper: 236.
- ERGÜN, S. (2010). Arjantin Ekonomisinin İstikrarsızlık Tarihi: İnişler ve Çıkışlar. *Akademik Bakış Dergisi*(20), 1-18.
- GARCIA, I. (2022). Reimagining salvation: The IMF and its role in the developing world. *Harvard International*

Rewiev, 1-5.

INTERNATIONAL MONETARY FUND. (2003). The Role of the IMF in Argentina 1991-2002. *Terms of Reference for an Evaluation by the Independent Evaluation Office*, 1-18. <https://www.imf.org/External/NP/ieo/2003/arg/index.htm> adresinden alındı

INTERNATIONAL MONETARY FUND. (2022: a). *International Monetary Fund*. Transactions with the Fund from May 01, 1984 to October 31, 2022: https://www.imf.org/external/np/fin/tad/extrans1.aspx?memberKey1=30&endDate=2099-12-31&finposition_flag=YES adresinden alındı

INTERNATIONAL MONETARY FUND. (2022: b). *About the IMF*. International Monetary Fund: <https://www.imf.org/en/About> adresinden alındı

INTERNATIONAL MONETARY FUND. (2022: c). *Total IMF Credit Outstanding for all members from 1984 - 2022*. International Monetary Fund: <https://www.imf.org/external/np/fin/tad/extcred1.aspx> adresinden alındı

INTERNATIONAL MONETARY FUND. (2022: d). *At a Glance*. International Monetary Fund: <https://www.imf.org/en/Countries/ARG> adresinden alındı

INTERNATIONAL MONETARY FUND. (2022: f). *Argentina: Transactions with the Fund from May 01, 1984 to October 31, 2022*. International Monetary Fund: https://www.imf.org/external/np/fin/tad/extrans1.aspx?memberKey1=30&endDate=2099-12%2031&finposition_flag=YES adresinden alındı

INTERNATIONAL MONETARY FUND. (2022:e). *Active IMF Lending Commitments as of October 31, 2022*. International Monetary Fund: <https://www.imf.org/external/np/fin/tad/extarr11.aspx?memberKey1=ZZZZ&date1key=2025-12-31> adresinden alındı

INTERNATIONAL MONETARY FUND. (2022:g). *Staff report for the 2022 article IV consultation and request for an extended arrangement under the extended fund facility—press release; staff report; and staff supplements*. IMF Country Report No. 22/92: IMF.

İNAN, H. (2019). IMF İstikrar Politikaları ve Stand-By Anlaşmalarını Gerekli Kılan Nedenler Açısından Türkiye IMF İlişkileri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (32). 591-639.

JONAS, J. (2002). Argentina: The Anatomy of a Crisis. *ZEI Working Paper B12*. .

KAMINSKY, G., MATI, A., CHOUEIRI, N., & WINOGRAD, C. (2009). Thirty Years of Currency Crises in Argentina: External Shocks or Domestic Fragility? *Economía*, 81-123. <https://www.jstor.org/stable/40608335> adresinden alındı

POU, P. (2000). Argentina's Structural Reforms of the 1990s. *Finance&Development*, 37(1).

TAYLOR, A. M. (1998). Argentina and the World Capital Market: Saving, Investment, and International Capital Mobility in the Twentieth Century. *Journal of Development Economics*, 57(1), 147-184.

TÜRKER KAYA, Y. (2001). *Bankacılık sektöründe yeniden yapılandırma: Arjantin örneği*. MSPD Çalışma Raporları : 2001/2: BDDK Mali Sektör Politikaları Dairesi.

WIEL, I. V. (2013). *The Argentine Crisis 2001/2002*. RaboResearch - Economic Research: <https://economics.rabobank.com/publications/2013/august/the-argentine-crisis-20012002-/> adresinden alındı